

УДК 336.71+368(477)

РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ТА СТРАХОВИХ ПОСЛУГ

С. В. Башлай, к. е. н., доцент
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Розвиток фінансового ринку та посилення відповідних економічних процесів в окремих його сегментах змушують фінансові установи шукати нові форми та способи позиціонування своїх послуг. Історично так склалося, що саме банки та страхові компанії є основними системоутворюючими установами фінансового ринку. Глобалізація, міжнародна інтеграція та зростаюча конкуренція змушують ці фінансові установи постійно збільшувати та переформатовувати спектр своїх послуг. А по мірі розвитку фінансового ринку їхнє співробітництво набуває взаємопов'язаного багаторівневого характеру.

Виходячи із універсального тлумачення сутності інтеграції, як процесу інтенсифікації взаємовідносин між відповідними установами, дослідженню підлягають такі напрямки взаємодії банків та страхових компаній, як спільне залучення (формування) та використання фінансових, технологічних та трудових ресурсів, створення спільних фінансових продуктів, проведення спільної маркетингової політики.

Взаємна зацікавленість щодо консолідації банківського та страхового бізнесу може полягати у наступних діях:

- фінансові установи отримують можливість створювати комбіновані фінансові продукти для одного споживача (спільного клієнта);
- інтегруючись банки та страхові компанії забезпечують умови для різностороннього розвитку, диверсифікації діяльності та ризиків;
- банківська діяльність насичена ризиковими напрямками здійснення – страхові компанії реалізують своє призначення, мінімізують банківські ризики та можливі їх негативні наслідки і, водночас, отримують надійних клієнтів.

Основними мотивами тісного співробітництва зі страховими компаніями для банків стали: організація підкріплення (додаткового забезпечення) своїх кредитно-депозитних продуктів; забезпечення власної конкурентоспроможності на ринку та популяризації банківських послуг серед учасників страхового ринку; збільшення фінансових потоків за рахунок кредитно-інвестиційною підтримки страховиків; розширення частки фінансового ринку та клієнтської бази.

В свою чергу, страхові компанії отримували фінансову підтримку, додаткові канали збуту своїх продуктів та джерела доходів, закріплювалися на фінансовому ринку завдяки новим ощадним програмам та інвестиційним інструментам на засадах консолідації зусиль з банками.

В Україні інституційна інтеграція, в першу чергу, передбачає перетинання потоків капіталів двох установ фінансового ринку.

Банки постійно відчують потребу в формуванні необхідного власного та збалансованого (за строками, обсягами, походженням) сукупного банківського капіталу (кредитних ресурсів), ефективному та диверсифікованому його розміщені, страхуванні власних та клієнтських ризиків. Результатом інтеграції в такий спосіб (переплітання капіталу фінансових установ та консолідації їхньої діяльності в рамках об'єднання) стала поява економічних передумов для визначення нової спільної функції – єдиного фінансового центру («фінансового супермаркету»). До того ж, як у банків, так і страхових компаній з'являється можливість створювати більш універсальні та привабливі фінансові програми для приватних та корпоративних клієнтів. В результаті такої інтеграції і створюються умови для отримання фінансовими установами конкурентних переваг на ринку.

Інший напрямок інтеграційних процесів для банків та страхових компаній пов'язаний із забезпеченням умов для різностороннього розвитку, диверсифікації діяльності та ризиків. Зміст діяльності передбачає оперування страховими компаніями значними ресурсами сформованими в результаті отримання від клієнтів страхових премій. А враховуючи наявність у банків

досвіду та можливостей з управління інвестиційними ресурсами кошти страхових компаній можуть розміщуватися в інші види активів (корпоративні та державні цінні папери, банківські метали) саме при сприянні банків.

Страхові компанії розглядають банки як одних із найбільших клієнтів-страхувальників. В свою чергу, банки за рахунок страхових компаній отримують доходи від надання їм додаткових послуг (виконання функцій страхового агента, конвертації валюти, управління портфелем цінних паперів) чи забезпечують умови для цього (розрахунково-касове обслуговування страхувальників, просування банківських платіжних карток і т.п.).

Розширення продуктового ряду для клієнтів позитивно впливає на імідж банку і створює передумови для отримання додаткових переваг при просуванні як спільних, так і власних програм. Співпраця страхової компанії з великим та відомим банком і навпаки, як правило, призводить до зростання довіри клієнтів.

В підсумку можна стверджувати, що інтеграційні процеси в банківському та страховому бізнесі обумовлені спільністю та поєднанням основної функції установ фінансової інфраструктури – посередництва в переміщенні фінансових ресурсів від суб'єктів ощадно-депозитного до суб'єктів кредитно-інвестиційного характеру діяльності. Спільними для них є інвестиційна, ризикова, попереджувальна та платіжно-розрахункова функції.

Відтак, інтеграція банків і страхових компаній базуються на перетині їхніх функцій та інтересів, обумовлюється вигідністю для обох сторін і визначається кон'юнктурою фінансового ринку. Активізація інтеграційних процесів в сучасних умовах пояснюється численними перевагами та зацікавленістю обох фінансових установ у спільній діяльності, а співпраця – вигідна для обох сторін, має всі шанси для розвитку та розширення.

Дослідження сутності та переваг інтеграційних процесів для банків і страхових компаній є також не менш важливим для визначення необхідних заходів при регулятивно-наглядовій діяльності відповідних державних структур в цих сферах, а також при сприянні подальшому розвитку фінансового ринку України, в цілому.